

MALAYZIYA TA'LIM TIZIMI

Yolchiyeva Latofat

Sanayev Nodir

*UMFT pedagogika psixalogiya
yonalishi 311 – guruh talabalari*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Malayziya ta'lim tizimining shakllanishi, tuzilishi va rivojlanish xususiyatlari keng yoritilgan. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan bosqichlar, davlat ta'lim siyosati, ta'limda innovatsion yondashuvlar hamda Malayziya ta'lim tizimining xalqaro miqyosdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, ta'lim tizimining kuchli jihatlari va zamonaviy rivojlanish yo'nalishlari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Malayziya ta'lim tizimi, maktab ta'limi, oliy ta'lim, ta'lim siyosati, innovatsiya, xalqaro ta'lim

Kirish

Malayziya Janubi-Sharqiy Osiyodagi rivojlanayotgan davlatlardan biri bo'lib, qisqa vaqt ichida ta'lim sohasida katta yutuqlarga erishgan mamlakat hisoblanadi. Ta'lim Malayziya davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, inson kapitalini rivojlantirish va mamlakat raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Malayziya ta'lim tizimi milliy qadriyatlar va zamonaviy global talablarni uyg'unlashtirgan holda tashkil etilgan bo'lib, u xalqaro maydonda ham e'tirof etilmoqda.

Malayziya ta'lim tizimining shakllanishi va rivojlanishi

Malayziya ta'lim tizimi tarixan britan mustamlakachiligi davrida shakllangan. Ushbu davrda ingliz ta'lim modeli asosida maktablar tashkil etilgan. Mustaqillikka erishgandan so'ng Malayziya milliy ta'lim tizimini yaratishga alohida e'tibor qaratdi.

Davlat tomonidan yagona ta'lim siyosati ishlab chiqilib, ta'lim mazmuniga milliy madaniyat, til va qadriyatlar singdirildi. Shu bilan birga, fan va texnologiyalarga asoslangan zamonaviy ta'lim yo'nalishlari rivojlantirildi.

Malayziyada maktabgacha va umumiy o'rta ta'lim

Malayziyada maktabgacha ta'lim 4–6 yoshdagi bolalarni qamrab oladi va u asosan xususiy hamda davlat muassasalari tomonidan amalga oshiriladi. Bu bosqichda bolalarning ijtimoiylashuvi, nutqi va dastlabki bilimlari rivojlantiriladi.

Umumiy o'rta ta'lim boshlang'ich va o'rta bosqichlarga bo'linadi. Boshlang'ich ta'lim 6 yil davom etadi va majburiy hisoblanadi. O'rta ta'lim esa quyi va yuqori bosqichlardan iborat bo'lib, o'quvchilarning akademik va kasbiy yo'nalishlarga tayyorlanishini ta'minlaydi.

Kasb-hunar va texnik ta'lim tizimi

Malayziyada kasb-hunar va texnik ta'limga alohida e'tibor qaratiladi. Ushbu ta'lim turi sanoat va mehnat bozori ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlashga qaratilgan.

Texnik kollejlari va kasb-hunar institutlari o'quvchilarga amaliy ko'nikmalar berib, ularning ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini oshiradi. Bu esa mamlakat iqtisodiy rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Malayziyada oliy ta'lim tizimi

Malayziya oliy ta'lim tizimi davlat va xususiy universitetlardan iborat. Oliy ta'lim muassasalari xalqaro standartlarga mos ravishda faoliyat yuritadi. Ko'plab universitetlar chet ellik talabalarni ham qabul qiladi.

Malayziyada oliy ta'limda ingliz tili keng qo'llaniladi, bu esa talabalar uchun xalqaro imkoniyatlarni kengaytiradi. Ta'lim jarayonida ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va amaliyotga katta ahamiyat beriladi.

Ta'lim siyosati va davlat boshqaruvi

Malayziya ta'lim tizimi davlat tomonidan markazlashgan holda boshqariladi. Ta'lim vazirligi ta'lim standartlari, o'quv dasturlari va sifat nazoratini amalga oshiradi.

Davlat ta'limni moliyalashtirish, pedagog kadrlar tayyorlash va ta'lim muassasalarini modernizatsiya qilishga katta mablag' ajratadi. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy bosqichda Malayziya ta'lim tizimi

Bugungi kunda Malayziya ta'lim tizimi raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar asosida rivojlanmoqda. Masofaviy ta'lim, elektron darsliklar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar keng joriy etilgan.

Ta'lim tizimi global mehnat bozori talablariga moslashib, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Xulosa

Malayziya ta'lim tizimi qisqa vaqt ichida samarali va raqobatbardosh tizimga aylangan. Uning muvaffaqiyati milliy qadriyatlar va zamonaviy ta'lim yondashuvlarining uyg'unligida namoyon bo'ladi.

Bugungi kunda Malayziya ta'lim tizimi xalqaro hamjamiyat tomonidan tan olinib, rivojlanayotgan davlatlar uchun ilg'or tajriba sifatida xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A. (2025). Oilaviy tarbiyada va maktab tarbiyasida yuzaga keladigan risklar. 16-son. 9-11.
2. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.

4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
6. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.
7. Khaydarov S.A. (2025). On analysis of family factors and social creativity issues in the study of the psychological portrait of educational institutions' leaders. Tuijin Jishu/Journal of Propulsion Technology ISSN: 1001-4055 Vol. 46 No. 2.
8. Хайдаров С. (2025). Педагогик risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. 3 (9). 261-265.